

PIETIEK AR LABU VĀRDU
UN BUČU UZ VAIGA.
AKTIERIM JURIM LISNERAM – 60



APRITĒ
14. lpp.

Pensiju piegādes
maksa nākamgad
dubultosies

AKTUALITĀTE ▶ 4. lpp.



ISSN 1407-3463



9 771407 346046

CENA € 0,95

RĪTA AVĪZE LATVIJAI

NEATKARĪGĀ

nra.lv

Ceturtdiena, 2019. gada 5. septembris #172 (8062) © 67 886 821 • zinas@nra.lv • Abonēšana © 67 886 714



twitter.com/Neatkariga



draugiem.lv/nra.lv



facebook.com/nralv



VIEDOKĻI ▶ 6. lpp.

**Kodu kartes
zaudē spēku –
vēl tūkstošiem
lietotāju**

AKTUALITĀTE ▶ 4. lpp.

**Būvniecības
kriminālkrīze:
trāpa gan ģenerālim Garbaram,
gan eksprezidentam Vējonim**

AKTUALITĀTE ▶ 2.-3. lpp.



**Cik reāla
ir nulles
birokrātija?**

VIEDOKĻI ▶ 7. lpp.

Egils Levits: jāmainās gan partijām, gan arī sabiedrības attieksmei pret tām

Par augstākās izglītības pārvaldības reformu, par Otrā pasaules kara atceres novērtējumu mūsdienās, atvērto latvietību, valdības darbu un budžeta prioritātēm, kā arī kritērijiem Saeimas atļaišanai – saruna ar Valsts prezidentu Egilu Levitu.

Rīgā birst atkritumu kolapss

Antra GABRE

Līdz 15. septembrim Rīgas iedzīvotājiem un juridiskām personām būtu jānoslēdz atkritumu apsaimniekošanas līgumi ar jaunizveidoto AS *Tirīga*. Konkurences padome vēl tikai sola savu verdiktu par to, vai uz 20 gadiem iecerētais monopols atkritumu apsaimniekošanā ir vai nav likumīgs. Tikmēr daļa rīdzinieku līgumus ar AS *Tirīga* slēdz, bet daļa dumpoņas un gaida Konkurences padomes atzinumu.

Rīgas apkaimju aliance aicina jaunus atkritumu apsaimniekošanas līgumus neslēgt. Var rīkoties arī tā, bet, ja līgumi līdz 15. septembrim netiks noslēgti, tad atkritumi konkrētajā adresē netiks izvesti. Tie būs kaut kur jāliek. Kur? Iepriekšējie atkritumu apsaimniekotāji pēc kāda laika savāks savus konteinerus un aizvedīs. Vienīgi zero waste jeb nulles atkritumu sistē-

mas atbalstītāji šajā situācijā būs ieguvēji – viņiem nevajadzēs maksāt par tukša gaisa izvešanu, jo viņi piemājas atkritumu konteinerā neko neieņemīs.

Vakar pēc tikšanās ar Rīgas mēru Olegu Burovu vides ministrs Juris Pūce sacīja, ka, visticamāk, Konkurences padome tuvākajā laikā pieņems lēmumu, ka jaunais sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgums Rīgā nebūs spēkā uz laiku, kamēr tiks veikta pārbaude. Rīgas atkritumu monopollīguma pārbaude varētu ilgt pāris gadu. Konkurences padome *Neatkarīgajai* konkrētus termiņus nenosauca, vien izteica cerību, ka līdz 15. septembrim tā pieņems vismaz kaut kādu lēmumu.

Konkrences padome ir paziņojusi, ka varētu noteikt pagaidu noregulējumu par Rīgas domes jaunā atkritumu apsaimniekošanas līguma pārslēgšanas iesaldēšanu. Tādā gadījumā jaunajam atkritumu apsaimniekotājam AS *Tirīga* būtu aizliegts slēgt līgumus ar iedzīvotājiem, bet Rīgas pašvaldība uzskata, ka šāds lēmums būs juridiski nepamatots un dome būs gatava apstrīdēt to tiesā.

Tikmēr Rīgas dome meklē risinājumu. Atkal jau jāraksta – visticamāk, pašvaldība sāks sarunu procedūru ar vienu vai vairākiem uzņēmumiem par atkritumu izvešanu. Tas ir atšķirīgs veids, kā nepieļaut visaptverošu atkritumu kolapsu Latvijas galvaspilsētā. Nākamā sanāksme Rīgas domes pārstāvjiem plānota pirmsdienā, 9. septembrī, kad sarunu procedūras kritērijiem vajadzētu būt skaidriem. Taču tiem, kuri protestē pret AS *Tirīga* kā vienīgo atkritumu izvedēju, var nākties pieļaut, ka tieši šis uzņēmums izvedīs atkritumus arī pagaidu noregulējuma situācijā. Tikai tad tarifs būs cits. O. Burovs vakar pieļāva, ka pagaidu līgums šādā gadījumā būtu ne ilgāk kā līdz 2021. gadam.

J. Pūce norādīja, ka Rīgā izveidojusies absurda situācija – AS *Tirīga* slēdz līgumus ar iedzīvotājiem pēc tādiem nosacījumiem, kādi ir paredzēti saistošajos noteikumos, kurus pašvaldība vēl nav pieņēmusi. Rīgas dome saistošos noteikumus varētu pieņemt līdz 16. septembrim.

AKTUALITĀTE ▶ 9. lpp.

VIEDOKĻI

Jāmainās gan partijām, gan arī sabiedrības at

Anīta DAUKŠTE

Par augstākās izglītības pārvaldības reformu, par Otrā pasaules kara atceres novērtējumu mūsdienās, atvērto latvietību, valdības darbu un budžeta prioritātēm, kā arī kritērijiem Saeimas atļāšanai – saruna ar Valsts prezidentu Egilu Levitu.

– Jūs esat izteicis gatavību piedalīties augstākās izglītības pārvaldības reformas izstrādē – vai šis process un reforma tiešām bija jāšak ar tiesā apstrīdētu lēmumu par Latvijas Universitātes rektora Indriķa Muiznieka neapstiprināšanu?

– Notikumi Latvijas Universitātē iekustināja plašāku diskusiju, kā darbojas mūsu augstskolas, kur ir problēmas un kādi ir iespējamie risinājumi. Notikumi ap LŪ bija katalizators arī sabiedrības diskusijai, kurā arī aktīvi līdzdarbojas gan prese, gan politiskā vide, gan augstskolas. Kas attiecas uz Latvijas Universitātes rektora gadījumu – es negribētu paust par to personīgu viedokli, jo šis jautājums šobrīd ir tiesas kompetencē. Tas ir no visiem viedokļiem nelaimīgais gadījums, kuram nevajadzēja būt, bet ja nu tā ir noticis, tad tas ir jārisina atsevišķi no jautājuma par augstskolu nākotni.

– Vai IZM ieceltas padomes tiesāšanu varētu palīdzēt izglītības kvalitātes uzlabošanā – vai tikai pastiprināt politisko kontroli pār augstskolu naudas plūsmu un mazināt to autonomiju?

– Universitāšu jeb augstskolu padomju modelis ir viens no risinājumiem, un tāds ir daudzās pasaules valstīs. Izšķirošs ir jautājums, kāda ir šī padomes kompetence, statuss un kā tiek iecelti tās locekļi, un kāda ir to atbildība. Tas nedrīkst būt tāds pats padomju modelis, kāds bija agrāk – politizētas uzņēmumu padomes. Tā tas nedrīkst būt. Pieļauj, ka tas arī tā var domāts – vienkārši cilvēki uzreiz atceras šo slikto analogiju ar politizētajām padomēm. Šobrīd arī valsts uzņēmumos vairs nav šādu politizētu padomju. Augstskolu padomes būtu jābūt cilvēkiem, kuri «saprotdrebi», ja tā var teikt, kuriem ir vīzija par augstskolas attīstību, kuri redz augstskolu gan no iekšpuses, gan ārpusē, gan to, kāds ir attiecīgās augstskolas uzdevums attiecībā pret Latvijas sabiedrību kopumā. Es domāju, ka tas nav vienīgais, bet tas varētu būt labs risinājums. Katrā gadījumā tas būtu diskutējams jautājums – par šādu jēdziņu padomju izveidošanu, kas palīdzētu akadēmiskajam personālam, rektoram, virzīt augstskolu virzienā uz kvalitāti.

– Jūs noteikti esat iesaistījis pilns par Otrā pasaules kara sākuma 80. gadadienas atceres pasākumiem Varšavā. Jūs uzskatāt par pareizu Polijas valdības lēmumu – neaicināt Vladimiru Putinu uz šiem pasākumiem?

– Polijas valdības lēmumu es nevēlētos komentēt. Bet šo jautājumu [par Putina neuzaicināšanu] es pārņemšu, tiekoties arī ar Polijas presi-

dentu Andžeju Dudu. Atceres pasākumos piedalījās arī Vācijas prezidents Franks Valters Steinmeiers, kurš uzstājās ar ļoti labu runu. Kā zināms, Polija bija pirmais Otrā pasaules kara upuris – 1939. gada 1. septembrī tai uzbruka Vācija, bet 17. septembrī – padomju karaspēks. Vācijas prezidents bija ielūgts, jo Vācijai ir demokrātiskai valstij atbilstoša nostāja attiecībā uz savu pagātni, attiecībā uz tiem noziegumiem, ko paveica valsts visā Eiropā, tajā skaitā Latvijā, 2. pasaules kara laikā. Vācijas prezidents atgādināja par to savā runā un atbilstoši demokrātiskas valsts pašcienai arī lūdz padošanu. Ja šāda nostāja, kas atbilst demokrātiskas valsts principiem, būtu arī no Krievijas puses, kas ir Padomju Savienības idejiskā, politiskā un juridiskā mantinieci, tad arī Krievija būtu ielūgta šajā pasākumā. Tas ir skaidrojums [Putina neuzaicināšanai], kā es to saprotu no prezidenta A. Dudas. Arī viņš pasākumā runāja par Eiropas tautu ciešanām, kā arī norādīja – ja Vācija būtu saņēmusi demokrātisko valstu pretsparu pēc Austrijas un tad Čehijas daļas pievienošanas, kas bija skaidri starptautisko tiesību pārkāpumi un palika nesodīti, tad, iespējams, Otrais pasaules karš nemaz nebūtu sācies. Ja Vācija jau pašā sākumā būtu «dabūjusi pa pirkstiem», tā nebūtu gājusi tālāk, izteicās Duda. Viņš arī pievērsās mūsdienu notikumiem – Krimas aneksijai, kas ir kaut kas neiedomājams 21. gadsimtā. Tāpēc starptautiskajai kopienai uz to ir jāreaģē un nav jāaņem šāds starptautisks pārkāpums. Manuprāt, šāda Polijas prezidenta runa bija ļoti adekvāta.

– Latvijas sabiedrība jūtīgi reaģē uz Otrā pasaules kara atceri – jūs, piemēram, 8. maijā būtu gatavs doties pie Uzvaras pieminekļa nolikt ziedus?

– Mēs atzīmējam Otrā pasaules kara beigas 8. maijā, un attiecīgi tiek ceremoniāli atzīmētas Latvija. Pie Uzvaras pieminekļa? Es domāju, ka tas varētu palikt nesaprasts... manuprāt, tā nav pareizā vieta. Turklāt es to nesaucu par Uzvaras, bet par okupantu pieminekli. 8. maijā ir citas vietas, kur to atzīmēt – Brāļu kapos.

– Jūs bijāt pamanījies Krievijas televīzijā pausto, kas tika nodēvēts par nauda runu pret jums – ka esat palīdzējis Latvijā ieviest pret etniskajām minoritātēm vērstu likumdošanu? Jūtieties aizskarts?

– Man tas šķiet tāds margināls gadījums. Jā, es par to lasīju. Tas, protams, bija ļoti muļķīgs apgalvojums, bet es nevaru reaģēt uz visām pasaules muļķībām.

– Jūs pirms savas ievēlēšanas un ievēlēšanas laikā runājāt par «atvērtās latvietības» jēdzienu. Kādām jābūt tā praktiskajām ieviešanas metodēm?

– Atvērtā latvietība, manuprāt, ir latvietība 21. gadsimtā. Mūsu valsts balstās uz latviešu nāciju, uz tiem, kas sevi uzskata par latviešiem. Šo nāciju definē latviešu valoda, kultūra un izpratne par mūsu vēsturi un pasaules skatījumu. Skats uz pasauli no latviešu viedokļa ir pilnīgi citāds nekā, piemēram, no šrilankieša viedokļa



NĒPĀRSTIEGROT LOKU. Egils Levits: «Es domāju, ka visi koalīcijas partneri apzinās – ja arī visas savas vēlmes nevar īstenot, tad, koalīcijai izjūkot un attiecīgai partijai paliekot opozīcijā, tā nevarēs īstenot neko.»

(pie manis tikko uz pieņemšanu bija Šrilankas vēstnieks, tāpēc tāda analogija). Latviskums ir resurss, bagātība, kas satur mūs kopā kā latviešus, kā pilsoņus, lai mēs kopā veidotu sabiedrību un valsti. Latviskums ir saistviela, kas mūs satur, lai veidotu šo valsti. Latvietība ir kaut kas apzināts, tas nav iedzimts, tāpēc tas ir jānodod tālāk caur skolu un ģimeni, lai tas neizplēnētu. Latvijā ir daļa cilvēku, kas sevi apzinās piederīgus citai tautai, bet viņi ir laipni aicināti latviešu valodas un kultūras lietojumā – neviens nav traucēts būt par poli vai krievu, arī piedaloties latviskuma kopšanā. Atvērtā latvietība noraida to, ka katra tautība dzīvo savā «aizgaldā» un attīstīta savus priekšstatus par Latvijas valsti. Atvērtajā latvietībā kā praktisks elements ir ļoti svarīga mazākumtautību skolu pārešana uz apmācību latviešu valodā – jābeidz skolu segregācija pēc valodas principa un jāpāriet uz mācībām kopējā – valsts valodā, kas ir latviešu valoda. Skolu reforma tāpēc ir ļoti svarīga, tā ir jāturpina un jāpanāk, lai arī bērnu darzos runā tikai latviski, jo bērni jau valodu apgūst visātrāk. Vienlaikus Latvijas valsts ir ļoti pozitīvi noskaņota pret mazākumtautību valodām un kultūru – kas var būt kā papildu mācību priekšmets skolās tiem, kam tā ir dzimtā valoda. Pēc būtības tas ir visu Eiropas valstu modelis, kā sadzīvot nācijām.

– No jūsu ievēlēšanas runas visspilgtāk palicis atmiņā izteikums par «mēslu izmēšanu» no mājās. Vai redzat šī procesa sākumu? Kā tas izpaužas?

– Es domāju – ir sācies un turpinās. Attiecībā uz korupcijas apkaņošanu – es ticu, ka mūsu tiesībsargājošās institūcijas šajā jomā strādā un cīnās, kā var. Es domāju, ka likumdevējam vēl ir zināmas iespējas uzlabot viņu darbu – izdarot izmaiņas dažos procesuālos likumos, kas atvieglotu, piemēram,

mantas konfiskāciju. Tas radītu tādus kā preventīvu efektu.

– Kā jūs to domājat – bez tiesas sprieduma atņemt mantu?

– Nē, ne gluži. Piemēram, Īrijā – ja tu nevari pierādīt savas mantas legālu izcelsmi, tā tiek konfiscēta. Protams, es tagad izsakos vienkāršoti – tur ir noteikts process, kur var aizstāvēties pret to. Tas ir izradījies par visai efektīvu līdzekli vairākās Eiropas valstīs. Mums ir parādījušies likumu iedīgi šajā jomā, kuras, protams, var vēl pastiprināt.

– Likumība un tiesiskums ir tie jēdzieni, ko esat uzsvēris kā būtiskus – bet, piemēram, kā iet kopā veselības aprūpes likumā nostiprinātais nosacījums par 20% algu pielikumu medicīnas darbiniekiem ar valdības tekstu – nē, naudas nav? Ir tādi likumi, kurus drīkst neievērot?

– Redziet, tas lielā mērā saistās ar to, ka pirms vēlēšanām partijas bija sasolījušas vairāk, nekā tās spēj īstenot. Domāju, ka nākamajās vēlēšanās vēlētajiem vajadzētu atcerēties, kuras partijas ir nopietni ņemamas, kuras sola tikai to, ko var īstenot, un kuras – sola visus pasaules labumus. Līdz ar to tagad rodas zināmas problēmas. Taču Ministru prezidentam Krišjānim Kariņam ir laba taktika, kur viņš iespējamo budžeta izdevumu palielinājuma dažādām, pilnīgi legītimām vajadzībām (budžeta prasījums nav nelegītu vajadzību) skatās ne tikai šī gada budžeta, bet arī nākamā un aiznākamā gada budžeta ietvaros. Tad ir vieglāk panākt kompromisu – šogad vēl ne, nākamgad, aiznākamgad jūs dabūsi to, ko gribat. Šāda ielikšana laikā rāmi tomēr piederas pie solidas budžeta politikas. Eiropas Savienībā veido piecu gadu budžetu, mums Ministru prezidents ir ieviešis šo laika rāmi diskusijā, un esmu samērā drošs, ka koalīcijas partneri to sapratis. Jo ir tā – vai nu tu nedabū neko, vai nu īsteno savu vēlmi nākamgad vai aiznākamgad.

– Vienas partijas valdībā – Jaunās konservatīvās partijas – līderis Jānis Bordāns, piemēram, izceļas ar apbrīnojamu atklātību publiskajā telpā: viņš, piemēram, intervijā žurnālā *Ir pasaka*: varam ierosināt arī premjeru nomainīt, ja nenotiks kā gribam. Vēlāk arī LTV pasaka, ka valdībai jābūt pretimnākošai jautājumā par LŪ vadības, ģenerālprokurora nomainīšanu un Valsts drošības dienesta jautājumu, un viņi savukārt būtu maigāki budžeta prasībās. Vai tādi verbālas šantāžas elementi jūs nemulsina?

– Katra partija koalīcijā vēlas īstenot savus principus, bet katru partiju arī zina, ka tai nav vairākums, tai ir jāpanāk pārējo četru partiju akcepts savai vēlmei. Tas spiež būt mērenākiem savā politikā un retorikā. Tā teikt – nepārstiegrot loku. Es domāju, ka visi koalīcijas partneri apzinās – ja arī visas savas vēlmes nevar īstenot, tad, koalīcijai izjūkot un attiecīgai partijai paliekot opozīcijā, tā nevarēs īstenot neko.

– Kā jūs vērtējat valdības darbu?

– Es valdības un Ministru prezidenta darbu vērtēju kā labu un situācijai atbilstošu.

– Vai redzat iespēju tai izvīrēt kādus savus uzdevumus, kas būtu prioritāri risināmi? Pat saucot valdības sēdes ar savu darba kārtību?

– Valdība ir uzskatīta vairākas reformas, kuras ir uzskatu par jēdzīgiem un atbalstu, tāpēc neredz nepieciešamību sasaukt sēdes ar savu darba kārtību. Budžeta veidošanas procesā es gan esmu norādījis uz vairākām likumdošanas prioritātēm, kas man šķiet svarīgas no Latvijas valsts demokrātijas viedokļa: sakārtot politisko partiju finansējumu tā, lai tas būtu līdzvērtīgs Igaunijas un Lietuvas risinājumiem. Domāju, ka partijām varētu būt zināma gatavība to darīt. Tāpat

tieksmei pret tām

arī mediju jautājumi: mediji ir ļoti svarīgi ne tikai kā komunikācijas līdzeklis, bet to pastāvēšana ir arī valsts drošības jautājums. Tādēļ, pilnībā atbalstot to, ka sabiedriskajiem medijiem ir jāiziet no reklāmas tirgus, uzskatu, ka tas ir arī atbilstošs jākompensē no valsts budžeta, lai nenovestu pie sabiedrisko mediju darbības sašaurināšanās. Tas pats attiecas arī uz jautājumu, ko pārrunājām ar Ministru prezidentu, ka valstij ir jāturpina atbalsts drukātās preses piegādēm ar kompensāciju *Latvijas pastam*, jo, ja tas atkrustu, tas būtu diezgan katastrofāli un ļoti daudzi abonenti būtu zaudēti. Valdība ir piekritusi to darīt, kaut gan sākumā tas laikam kādas pavisāmības dēļ bija aizmirsts. Es esmu norādījis uz šādiem specifiskiem momentiem un redzu, ka tas ir atradis dzirdīgas ausis mūsu valdības koalīcijā.

– Jāteic, ka partijas uzticamības reitingā no sabiedrības puses atrodas zemākajā pozīcijā. Jūsaprāt, finansējuma palielinājums institūcijai, kurai ir tik zems uzticamības reitings, kaut ko mainītu?

– Es zinu par partiju zemo reitingu. Bet demokrātija nevar funkcionēt bez partijām. Nav iespējama kombinācija – ir demokrātija, bet nav partiju. Līdz ar to ir jāmainās gan partijām, gan arī sabiedrības attieksmei pret tām. Partijām ir jāveic funkcijas, kādas tām ir demokrātiskā iekārtā, un tam ir nepieciešami līdzekļi. Ir pareizi, ka tie tiek iegūti pamatā no valsts budžeta, lai samazinātu atkarību no privātiem sponsoriem. Jo Latvijas apstākļos sponsori ļoti reti kad ir altruistiski, viņiem vienmēr ir savas vēlmēs. Visai valstij kopumā šo sponsoru vēlmju apmierināšana ir daudz, daudz dārgāka nekā samērā nelielas summas, ko izmaksātu partiju darbība. Partijām jābūt pietiekami lielām, ietekmīgām, tām jākonsolidē viedoklis dažādos sabiedrībai būtiskos jautājumos, nevar būt tādas «viena jautājuma» partijas. Lai to veiktu, ir nepieciešamas konferences, semināri, tam vajag noteiktus līdzekļus, lai partijas kļūtu ietekmīgas, solidas, mūsu demokrātijas līmenim atbilstošas. Igaunijā un Lietuvā tas funkcionē jau diezgan ilgu laiku.

– Jūs iezīmējāt skeptisku attieksmi pret Kārlī Ulmani kā pret Valsts prezidenta amatu uzurpēju. Bet saktiet, kāda attieksme jums ir, piemēram, pret Valdi Zatleru, kurš savulaik atļāda Saeimu un tad ienāca politikā ar savu partiju?

– Valdis Zatlers bija legītimis ievēlēts prezidents. Kārlis Ulmanis pildīja Valsts prezidenta amatu, nevis bija ievēlēts saskaņā ar Satversmi – uz to es arī norādīju. Vienlaikus man jāsaka, ka Kārlis Ulmanis ir ļoti liels Latvijas valstsvīrs: bez viņa mērķtiecības un grībasspēka 1918. gadā izveidot Latvijas valsti... būtu grūti iedomāties, kā to paveiktu. Ir jābūt pietiekami cienījamam un respektam pret Kārlī Ulmani, bet no 1934. līdz 1940. gadam viņš valdīja pretrunā Satversmei, un to mēs nevaram ignorēt.

– Vai jums ir kādi kritēriji, pēc kuriem vadītos jūs, lai izšķirtos par šādu soli – atļāst Saeimu?

– Jā, ir šādi kritēriji – ja valdība pietiekami ilgi nav rīcībspējīga. Valdībai jābalstās uz vairākumu Saeimā – ja pastāv nespēja izveidot šādu vairākuma koalīciju, tad Valsts prezidentam ir atkal iespēja nodot jautājumu par Saeimu izlemšanai ārkārtas vēlēšanās. Teorētiski šāda situācija var būt, bet aktuālajā situācijā neredzu tam pamatu. Ārkārtas vēlēšanas ir ārpus mūsu politiskā redzesloka.

– Jūs esat paplašinājis padomnieku korpusu. Un daudziem no viņiem ir ļoti sarežģīti formulēti uzdevumi amatu nosaukumos. Kāpēc tāda izvēle?

– Jā, padomnieku loks ir plašāks, bet tikai daži no viņiem ir pilna laika strādājošie, vairāk ir nepilna laika vai ārštata padomnieku. Es mēģinu ap sevi pulcēt cilvēkus, kuriem ir, manuprāt, labas un pareizas, svarīgas domas, kas attiecīgos brīžos var sagatavot kādu jautājumu, kas man šķiet svarīgs.

– Padomnieka amats ir pieskaņots cilvēkam?

– Nē, tas ir pieskaņots jautājumiem, ar kuriem es nodarbojos. Tā kā Valsts prezidentam ir jānodarbojas ar ļoti daudziem jautājumiem, man ir kompetents personu loks, pie kuriem varu vērsties.

Es piekritu, vairākiem padomniekiem ir varbūt nepareasts amatu formulējums, bet tas ir saistīts ar manu redzējumu, kā valstij jāattīstās šī gadsimta 20. gados. Tāpēc man ir padomnieks, piemēram, viedajās tehnoloģijās (Rolands Lappuke), jo viedo tehnoloģiju politika ir ļoti būtiska Latvijas valstij. Turklāt Latvijai ir ļoti lielas iespējas izrūties pasaulē tieši šajā jomā, jo mēs esam maza, ļoti fleksibla valsts. Šajā jomā mums citas valstis nav neko daudz priekšā savā attīstībā. Ja mēs uzsvertu šo politiku ar dažādiem pasākumiem, tas varētu daudz ko dot gan politiski, gan ekonomiski.

– Vai jums būd padomnieks kultūras jautājumos?

– Jā, es esmu par to domājis. Pieļāuju, ka varētu būt nepilna laika padomnieks kultūras jautājumos.

– Jums ir ļoti intensīva darba kārtība, un katrā pasākumā saktiet runu, kas prasa ļoti lielu iedziļināšanos tematā. Kas jums raksta runas?

– Es pats sadarbošos ar padomniekiem. Bet ir tā, ka, piemēram, šodien uzrunā Saeimā ļūsākot jauno plenārsesiju – tie ir vairāk mani akcenti, ko esmu iekļāvis.

– Cik bieži esat Jūrmalas rezidencē? Vai nevajadzētu to pārdot?

– Pāris dienas esmu tur bijis. Valsts prezidenta kanceleja ir tikai ēkas trīnieki, bet īpašnieki ir *Valsts nekustamie īpašumi*, kuri šobrīd ES fondu programmā gatavo ēkas ārējās siltināšanas remontu. Par iespējamo pārdošanu vai nepārdošanu arī lai domā īpašnieki.

– Vai jums bija Vācijas pilsonība? Mums redakcijā cilvēki ir vaicājuši, kad esat no tās attiecīgs...

– Nē, es neesmu bijis Vācijas pilsonis. Es un mana ģimene esam Latvijas pilsoņi. ■



Māris KRAUTMANIS

DOMU
GRAUDI

● Bijusī veselības ministre Anda Čakša ir pametusi Latvijas Zaļo partiju un opozīcijā nīkstošo ZZS. Bet nu pareizi. Ko viņai tur vēl bija darīt? Pie zaļzemniekiem viņa bija kā svešķermenis. Tagad viņa beidzot ir mājās – krāšņa, astaina zivs savā īstajā akvārijā pie citiem tādiem pašiem. Tur, kur liekulība un augstprātība ir normāli parasta prakse.

● Tagad visi klāj ar pēdējiem lamuvārdiem nodibinājumu *Live Riga*. Ir skaidrs, ka tas tiks likvidēts. Ir visādas krimināllietas un Valsts kontroles konstatētas izšķērdības šajā veidojumā. Protams, ja ir bijusi zagšana, tad tā ir sodāma. Taču šis iestādījums savas darbības laikā ir pakāpinājis ārzemju tūristu skaitu no 800 tūkstošiem uz trim miljoniem. Vai ar *Live Riga* nebūs tā, kā ar Autoceļu fondu un Policijas akadēmiju, ka tiek likvidēta labi strādājoša lieta, bet vietā nekas netiek likts?

Būs īsti risinājumi tautas izdzīvošanai vai darbības imitācija?

Viktors AVOTIŅŠ

Vēsts, ka «valsts pārvaldē ieviesis nulles birokrātijas principu», man nešķiet nekāda jaunatklāsme. Es to pieņemu vien kā aicinājumu beidzot padarīt valsts pārvaldi visos tās līmeņos profesionālu un godīgu. Visādā citādā ziņā es uzskatu, ka man šī principa būtību mācīja jau manā padomju augstskolā un pēc tam – zinātniskajā institūtā, kurā es kā programmētājs un sistēmanalītiķis nodarbojos ar *Aeroflotes pārvaldes sistēmu* un to birokratizācijas reducēšanu. Mums bija pieejami Rietumu teorētiskie avoti, un es uzskatu, ka mums jā ne citādi, tad vismaz pašvērtējuma līmeni bija iespējams salīdzināt un domāt, cik tālu padomju laika pārvaldes principi gan atsevišķu uzņēmumu vadībā un pārvaldes struktūrās, gan sistēmā kopumā atpauk, kas te tagad skaisti tiek dēvēts par «nulles birokrātijas principu».

Ja valsts pārvalde spētu būt tik vien kā profesionāla un godprātīga, tad tā manā uzvertē jau kopš deviņdesmito gadu sākuma būtu bijusi uzņēmējdarbības un uzņēmēju balsts. Un tad viņiem nenāktos vairākos pētījumos un aptaujās gausties, ka «pēdējos gados vērojama arvien lielāka pieņemta regulējuma ietekme uz uzņēmējdarbības vidi. Tas nebūt nav tas, ko uzņēmēji gaida no valsts pārvaldes!». Tāpēc – pirms sākt runāt par kādiem it kā jauniem principiem – iztīriet savu mājul! Atbildiet, kāpēc tad isti uzņēmēji līdz šim nav sagādājuši no valsts pārvaldes to, ko gribējuši? Ja tas nenotiek, tad, manuprāt, jūs gribat tik vien kā pašūt jaunu uzvalciņu, kuru pārklāt vecajam pārvaldes miesām.

Jo patlaban valsts pārvalde, valsts birokrātijā manā uzvertē pamatā patērē valsti, pārtiek no valsts un vairāk tiecas saglabāt šo stāvokli bezgalīgi nekā sasniegt tai paredzēto nulles birokratizācijas pakāpi. Gribētos zināt konkrētu darbības programmu, rīcības mehānismu, kā šī situācija tiks principiāli mainīta. Vai tās amatpersonas, ierēdņi, arī ministri, kuri neapēd uzturēt valsts pārvaldē «samērīgu administratīvu slogu, saņemot regulējumu, klientorientētu attieksmi, izsvērtus un gud-

rus risinājumus» (Valsts kancelejas direktors Jānis Citskovskis), tiks bez zēlastības nomainīti? Vai ikvienā testādē pastāvēs regulārus diskusijas, tiks analizēta šīs iestādes profesionālā atbilstība deklarētajiem principiem?

Pirms sākt runāt par jauniem principiem – iztīriet savu mājul!

Sešpadsmitajā septembrī Valsts kanceleja rīko diskusiju par jauno Atvērtais pārvaldības valsts plānu (APPL) 2020.–2021. gadam. Plāns jāpieņem decembrī. Taču ceru, ka jau šajā diskusijā tiks nosauktas atbildes uz manis iepriekš uzdotajiem jautājumiem. Ja tās izpauk, tad, manuprāt, vien visai nosacīti

var cerēt, ka valsts pārvalde kaut cik nopietni un sistēmiski uzturēs spēkā APPL deklarētās vērtības (atklātību, atbildību, sabiedrības līdzdalību, tehnoloģijas un inovācijas), nedz arī spēs īstenot 2020.–2021. gadam definētos izaicinājumus (godprātība valsts institūcijās; efektīva valsts resursu pārvaldība; drošāka sabiedrība; uzlaboti publiskie pakalpojumi). Tās ir labas lietas, pret tām nav nekas iebilstams. Taču, lai nesanaktu vien kārtējā spekulācija, kārtējā acu aizmālēšana – tās nedrīkst dot ne trīs rokās. Pavērtējiet kaut vai veselības aizsardzības sistēmas pārvaldi, sistēmas rezultātus, pavērtējiet izglītības sistēmu, tās rezultātus, kvalitāto devumu nākotnei. Pagaidām tās, pārfrāzējot Ivaru Redisonu, «īstus risinājumus tautas izdzīvošanai» nesniedz. Un bez atbilstošiem priekšdarbiem, es pat teiktu – savā veida reformas, nesniegs. Šajā sakarā jāpiebilst, ka manī ne tuvu nepamierināja trešā APPL (2017.–2019.) vidusposma (2017. gada novembris – 2018. gada jūnijs) izvērtējums. Ir atsevišķi izņēmumi, taču kopumā «pasākumu» un «pienākumu» apraksti valda pār valsts, tautas dzīves kvalitāte reāli pānākt. Nepietiekama trūkumu cēlonības analīze utt. Turklāt – es ceru, ka nulles birokrātijas princips netiks attiecīnāts tikai uz uzņēmējdarbības vidi. Tāpēc arī pieņemēju te veselību un izglītību.

Taču piekritu Ivaram, ka šoreiz paveras iespēja iesaistīt ideju apmaiņu plašāku sabiedrību. Arī tāpēc, ka šoreiz sarunu par valsts problēmām rosina nevis kāda biedrība, bet Latvijas valdība (Valsts kanceleja).

Tātad – var brīvi uzdot jautājumus, izteikt ierosinājumus un prasīt atbildes no jebkuras amatpersonas! Turklāt neviens neliedz sabiedriskajam organizācijām arī pašām spriest par šīm lietām. Tādā kontekstā tas var līdzēt gūt risinājumus tautas izdzīvošanai. ■